

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії академії

_____ А. Ковров

" ____ " _____ 2018 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування у формі співбесіди з історії України

для вступу на навчання на ступінь вищої освіти бакалавра

на базі повної загальної середньої освіти

Схвалено на засіданні
Приймальної комісії Академії
протокол № 14 від "03" 2018 р.

Програма навчальної дисципліни «Історія України» складена відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України Українського центру оцінювання якості освіти (2018 р.), яку укладено на основі чинної програми з історії України для 11-річної школи.

Метою співбесіди з історії України є оцінювання рівня сформованості історичної компетентності абітурієнтів.

Хронологічно програма охоплює весь зміст шкільних курсів з історії України від найдавніших часів до сьогодення.

Вона передбачає перевірку сформованих у абітурієнтів знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів, а також загальнопредметних історичних умінь. Завдання мають перевіряти такі знання й уміння:

- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, встановлювати відповідність між явищами, процесами й подіями та періодами і епохами;
- визначати істотні характерні риси, етапи, складові подій, явищ і процесів минулого;
- характеризувати діяльність видатних історичних постатей та оцінювати їх вплив на хід історичних подій;
- пояснювати й аналізувати історичні факти, групувати (класифікувати) їх за вказаною ознакою,
- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, відповідність між окремими фактами й типовими загальними явищами;
- визначати архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності найвидатніших історико-культурних пам'яток різних періодів історії України, описувати й розкривати їхнє значення в українській історико-культурній спадщині;
- давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати доречність їхнього вживання.

Програму співбесіди складено відповідно до програми ЗНО у вигляді таблиці, яка складається з чотирьох колонок. У першій колонці зазначено номер блоку змістових модулів; у другій колонці – назва блоку змістових модулів; у третій колонці – номер змістових модулів; у четвертій колонці викладено зміст історичного матеріалу.

Програма вступного випробування включає:

1. Структуру та зміст дисципліни.
2. Перелік рекомендованої літератури.
3. Питання до співбесіди з історії України.
4. Система оцінювання відповідей абітурієнтів.

На співбесіді з історії України вступник повинен виявити знання:

- а) основних суспільно-політичних, соціально-економічних, культурних подій та процесів;
- б) причин, хронології, сутності, значення та наслідків історичних подій та явищ;
- в) фактів біографії та діяльності історичних осіб, організацій, суспільних рухів і політичних партій;

Структура та зміст дисципліни

<i>Номер блоку змістових модулів</i>	<i>Назва блоку змістових модулів</i>	<i>Номер змістових модулів</i>	<i>Назва змістових модулів, що входять до даного блоку</i>
1	2	3	4
I.	Історія України від найдавніших часів – перша половина XVI ст.	1.1.	Стародавня історія України
		1.2.	Виникнення та розквіт Київської Русі
		1.3.	Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава
		1.4.	Політичний устрій, соціально-економічний та культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX – XIV ст.
		1.5.	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та ін. держав (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)
II.	Друга половина XVI ст. – перша половина XVIII ст.	2.1.	Українські землі в другій половині XVI ст.
		2.2.	Українські землі в першій половині XVII ст.
		2.3.	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.
		2.4.	Українські землі в 60–80-ті рр. XVII ст.
		2.5.	Українські землі наприкінці XVII – першій половині XVIII ст.
III.	Друга половина XVIII ст. – початок XX ст.	3.1.	Українські землі в другій половині XVIII ст.
		3.2.	Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
		3.3.	Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
		3.4.	Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.
		3.5.	Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.
		3.6.	Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.
		3.7.	Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.
		3.8.	Наддніпрянська Україна на початку XX ст.
		3.9.	Західноукраїнські землі на початку XX ст.
IV.	1914–1939 рр.	4.1.	Україна в Першій світовій війні
		4.2.	Українська революція
		4.3.	Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1920 рр.)
		4.4.	УСРР в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)
		4.5.	Радянська модернізація України (1929–1938 рр.)
		4.6.	Західноукраїнські землі (1921–1938 рр.)

V.	1939– початок XXI ст.	5.1.	Україна під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)
		5.2.	Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1945 – початку 1950-х рр.
		5.3.	Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.)
		5.4.	Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960 – початок 1980-х рр.)
		5.5.	Розпад СРСР та відродження незалежності України
		5.6.	Україна в умовах незалежності

Основні поняття курсу:

автономія, археологічна культура, асиміляція, багатопартійність, влада, власність, герб, гімн, гетьман, гривня, громада, громадянське суспільство, гуманізм, геноцид, демографія, демократія, держава, державна мова, діаспора, демагогія, дисидент, дипломатія, експансія, етнос, закон, звичаєве право, імперія, індустріальне суспільство, історія, історична школа, історичні закономірності, козацька рада, козацький стан, конституція, літопис, метрополія, міжнародна політика, модернізація, монархія, народництво, нація, національно-визвольний рух, національна меншина, парламентаризм, первісне суспільство, племена, політика, популізм, політична партія, політична еліта, право, промисловий переворот, протекторат, революція, релігія, референдум, реформи, рід, символіка, суверенітет, тоталітаризм, українське питання, українська революція, «українізація», універсал, установчі збори, шістдесятники, федерація, християнство, цивілізація, громадянське суспільство.

Перелік рекомендованої літератури для підготовки до вступного випробування з історії України

Опубліковані джерела

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 року // Голос України. – 1991. – № 165.
2. Голод 1921 – 1923 рр. в Україні : збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
3. Голод в Україні 1946 – 1947 : документи і матеріали. – К., Нью-Йорк, 1996.
4. Голодомор 1932 – 1933 років в Україні : документи і матеріали / упорядник Р. Я. Пиріг; НАН України, Ін-т історії України. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007.
5. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
6. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. – К., 1990.
7. Історія України. Документи і матеріали / укладач В. Король. – К., 2001.
8. Історія України. Хрестоматія у 2-х частинах. – К., 2004.
9. Колективізація і голод на Україні (1929 – 1933). Збірник документів і матеріалів. – К., 1992.
10. Конституції та конституційні акти України. – К., 2001.
11. Конституція України. – К., 1996.
12. Конституція України 1978 року // Офіційний сайт Верховної Ради України.
13. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Офіційний сайт Верховної Ради України.
14. «Русалка Дністрова» : документи і матеріали. – К. : Наук. думка, 1989.
15. Суспільно-політичний розвиток західних областей УРСР. 1939 – 1989 : збірник документів і матеріалів. – К., 1989.
16. Україна в ХХ ст.: 1900 – 2000 : збірник документів і матеріалів. – К., 2000.

17. Україна в Другій світовій війні. У документах / упор. В. Косик: В 3 т. – Львів, 1997 – 1999.
18. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. Т.1. – К., 1996; Т.2. – К., 1997.

Основна література

1. Багацький В. В., Кормич Л. І. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – Вид. третє, доп. і переробл. – К. : Алерта, 2010.
2. Баран В. Д. Історичні витоки українського народу / В. Д. Баран. – К., 2005.
3. Баран В., Войтович Л., Грицак Я. Й., Зайцев О., Зайцев Ю. Д. Історія України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Юрій Сливка [відп. ред]. – 4-е вид. – Л. : Світ, 2003, 488 с.
4. Бойко О. Д. Історія України : навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., допов. – К. : Академвидав, 2010.
5. Бойко О. Д. Історія України у ХХ столітті: 20 – 90-ті роки : навч. посібник для студентів. – Ніжин, 1994.
6. Брайчевський М. Ю. Вибране. Т. 1. Суспільно-політичні рухи в Київській Русі. Історична думка в Київській Русі. / М. Ю. Брайчевський / упоряд. Ю. Кухарчук. – К. : Вид-во імені О. Теліги, 2009. – 720 с.
7. Власов В. С. Історія України : підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / В. С. Власов. – К. : Генеза, 2015. – 192 с.
8. Винокур І. С. Давня і середньовічна історія України : навч. посібник / І. С. Винокур, С. В. Трубчанінов. – К. : Глобус, 1996. – 224 с.
9. Гісем С. В., Мартинюк О. О. Історія України : підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / С. В. Гісем, О. О. Мартинюк. – К. : Ранок, 2015. – 240 с.
10. Гісем С. В. Історія України : підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / С. В. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. – 272 с.
11. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації ХІХ – ХХ ст. : навч. посібник для учнів гуманіт. гімназій, ліцеїв, студентів іст. фак. вузів, вчителів. / Я. Грицак – К. : Генеза, 2000. – 360 с.
12. Гунчак Т. Г. Україна ХХ століття / Т. Г. Гунчак. – К. : Дніпро, 2005. – 384 с.
13. Залізник Л. Л. Первісна історія України : навч. посібник / Л. Л. Залізник. – К. : Вища шк., 1999. – 263 с.
14. Історія України. Всесвітня історія. 5 – 12 класи : програми для загальноосвітніх навчальних закладів / [В. С. Власов, Н. М. Гупан, П. Б. Полянський]. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 142 с. – (Нова програма 12 річної школи).
15. Історія України : навч. посібник / за ред. В. А. Смолія. – К. : Видавничий дім Альтернативи, 2000. – 472 с.
16. Історія України. Програма зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО 2017 р.). Додаток №2 до наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання» від 03.02. 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : testportal.gov.ua/programs2017.
17. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.). – Львів : Світ, 1992. – 712 с.
18. Казьмирчук Г. Д., Коцур А. П., Вербовий О. В., Заболотна І. М., Казакевич Г. М., Казьмирчук М. Г. Історія України : підручник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Г. Д. Казьмирчук (наук. ред.). – 2-ге вид., випр. і допов. – К. : Логос, 2010.
19. Кормич Л. І., Багацький В. В. Історія України : підручник. / Л. І. Кормич, В. В. Багацький – К. : Алерта, 2010. – 388 с.
20. Кульчицький С. В. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. 10 – 11 кл. Історичний профіль / С. В. Кульчицький, Ю. Г. Лебедєва. – К. : Поліграфкнига, 2011.
21. Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.). / С. В. Кульчицький – К. : Альтернативи, 1999. – 336 с.

22. Лановик Б., Матисякевич З., Матейко Р. Історія України : навч. посібник / Б. Лановик, З. Матисякевич, Р. Матейко – Тернопіль : Економічна думка, 1998. – 380 с.
23. Лановик Б. Д., Лазаревич М. Історія України : навч. посібник. – К. : Знання-Прес, 2001. – 698 с.
24. Пометун О. І. Історія України : підруч. для 11 кл. / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. – К. : Освіта, 2011. – 340 с.
25. Реєнт О. П. Історія України : підруч. для 9 кл. / О. П. Реєнт, О. В. Малій. – К. : Генеза, 2009. – 240 с.
26. Реєнт О. П. Історія України : підруч. для 10 кл. / Реєнт О. П. – К. : Генеза, 2010. – 240 с.
27. Світлична В. В. Історія України : навчальний посібник / В. В. Світлична / за ред. Ю. М. Алексеєва. – 3-е вид., випр. і доп. – К. : Львів : Каравела., 2006.
28. Слюсаренко А. Г., Гусєв В. І., Дрожин В. П. Новітня історія України. / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожин. – К., 2000. – 354 с.
29. Смолій В. А., Степанков В. С. Історія України : підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К. : Генеза, 2007. – 224 с.
30. Турченко Ф. Г. Новітня історія України. Ч. 1 (1917 – 1945). – К., 1994.
31. Турченко Ф. Г., Панченко П. П., Тимченко С. М. Новітня історія України. Ч.2. (1945 – 1998). – К., 1998.
32. Швидько Г. К. Історія України : підруч. для 8 кл. / Швидько Г. К. – К. : Генеза, 2008. – 336 с.
33. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. / Н. Яковенко – К., 1997.
34. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К., 2005.

Словники і довідники

1. Верстюк В., Остапко Т. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. – К., 1998.
2. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – 2-ге вид., доп., доопрац. – К. : Наукова думка, 2005. – 688 с.
3. Довідник з історії України (А–Я) : посіб. для серед. загальноосвіт. навч. закл./ упоряд. І. З. Підкова, заг. ред. І. З. Підкова, Р. М. Шуста. – К. : Генеза, 2002. – 1135 с.
4. Історія України : довідник / упоряд.: С. Крупчан [та ін.]. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Казка, 2010.
5. Історія України : короткий тлумачний словник / Національн. технік. ун-т України «Київський політехнічний ін-т» / О. А. Підлісна (відп. ред.) Олександр Васильович Лихолат (уклад.), Алла Олександрівна Лихолат (уклад.). – К. : Політехніка, 2004.
6. Малий словник історії України / В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода та ін. К. : Либідь, 1997.
7. Малик Я. Й., Павлюк В. В. Короткий історичний довідник (поняття, події, терміни, персоналії) / Львівський регіональний ін-т держ. управління Національної академії держ. управління при Президентові України; Національний ун-т «Острозька академія». – Л. : ПАІС, 2009.
8. Михальчук П. А. Термінологічний і хронологічний довідник з історії України. – 4-те вид. – Т. : Підручники і посібники, 2009.
9. Прохорова І. А. Довідник з історії України : навч. посіб. для вступників до вищ. навч. закл. – К. : Гнозис, 2008.
10. Українська минушина. Ілюстрований енциклопедичний довідник. – К., 1993.

Під час підготовки до складання вступних випробувань радимо також використовувати й інші підручники та посібники з історії України, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Питання до співбесіди з історії України

1. Найдавніші часи в Україні: палеоліт, неоліт, доба металів. Трипільська культура та її історичне значення.
2. Становлення державотворчих традицій на території України: киммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.
3. Походження, розселення, господарство та суспільний устрій східних слов'ян у VI – IX ст. Перші державні об'єднання східних слов'ян.
4. Утворення Давньоруської держави. Перші князі.
5. Державний лад, внутрішня та зовнішня політика Київської Русі періоду її розквіту.
6. Соціально-економічні відносини у давньоруському суспільстві.
7. Прийняття християнства та його історичне значення.
8. Культура Київської Русі.
9. Причини та наслідки роздробленості Давньоруської держави. Князівства Середнього Подніпров'я.
10. Галицько-Волинське князівство. Данило Галицький.
11. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали.
12. Приєднання українських земель до складу Польщі та Великого князівства Литовського. Польсько-литовське зближення (друга половина XIV – середина XVI ст.).
13. Причини, час та джерела формування українського козацтва.
12. Утворення Запорозької Січі: устрій, господарство. Реєстрове козацтво.
13. Українське козацтво у боротьбі проти турецько-татарської експансії у другій половині XVI – на початку XVII ст. Петро Сагайдачний.
14. Люблінська унія. Зміни в економічній та соціальній структурі українського суспільства в складі Речі Посполитої.
15. Берестейська церковна унія. Загострення міжконфесійних відносин в Україні.
16. Селянсько-козацькі повстання проти польського панування в кінці XVI – у першій третині XVII ст.
17. Українська культура у другій половині XIV – першій половині XVII ст. Церковні братства. Петро Могила.
18. Причини, характер, рушійні сили та періодизація Української національної революції другої половини XVII ст.
19. Розгортання національно-визвольної та соціальної боротьби у перший період Української національної революції другої половини XVII ст.
20. Утворення української гетьманської держави у роки Української національної революції.
21. Богдан Хмельницький – полководець та державний діяч.
22. «Березневі статті» 1654 року.
23. Криза української державності у другій половині XVII ст. Політика Івана Виговського та Юрія Хмельницького.
24. Боротьба старшинських угруповань за владу та її наслідки для Української національної революції. Петро Дорошенко.
25. Причини поразки, наслідки та історичне значення Української національної революції 1648 – 1676 рр.
26. Українські землі наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Іван Мазепа. Пилип Орлик.
27. Народні рухи в Україні у XVIII ст.
28. Слобідська Україна у XVII – XVIII ст.
29. Антиукраїнська політика російського уряду та боротьба української старшини за збереження автономії у першій половині XVIII ст. Іван Скоропадський. Павло Полуботок. Данило Апостол.
30. Ліквідація автономії українських земель та Запорозької Січі у другій половині XVIII ст.
31. Культура України у другій половині XVII – XVIII ст.

32. Східноукраїнські землі у складі Російської імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.
33. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.
34. Національне відродження: причини, характер та періодизація. Зародження національної самосвідомості. «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство.
35. Скасування кріпацтва в українських землях. Особливості капіталістичної модернізації в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.
36. Культурницький етап в українському національному русі у другій половині XIX ст.
37. Культура України у XIX ст.
38. Нові тенденції в українській культурі кінця XIX – початку XX ст.
39. Політичний етап в українському національному русі у кінці XIX – на початку XX ст.
40. Столипінська аграрна реформа та її економічні і політичні наслідки для України.
41. Україна у Першій світовій війні.
42. Українська національно-визвольна революція 1917–1920 рр.: її причини, характер, періодизація.
43. Українська Центральна Рада: від автономії до незалежності України.
44. Українська держава Павла Скоропадського.
45. Відновлення Української Народної Республіки. Директорія.
46. Західноукраїнська Народна Республіка. Акт злуки ЗУНР та УНР.
47. Основні етапи становлення радянської влади в Україні у 1917–1920 рр. Політика «воєнного комунізму».
48. Україна в роки нової економічної політики. Входження України до СРСР.
49. Політика українізації. Національне відродження у літературі та мистецтві.
50. Особливості індустріалізації та колективізації в Україні.
51. Утвердження тоталітаризму в Україні. Масові політичні процеси та репресії.
52. Становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини в період між двома світовими війнами. Український націоналізм.
53. Українське питання напередодні та на початку Другої світової війни.
54. Окупаційний режим в Україні.
55. Рух опору в Україні у роки Другої світової війни.
56. Україна у першому повоєнному десятиріччі. Україна на міжнародній арені.
57. Хрущовська «відлига» та її особливості в Україні.
58. Наростання кризових явищ у соціально-політичному та економічному житті України (друга половина 60-х – перша половина 80-х рр.). Петро Шелест. Володимир Щербицький.
59. Дисидентський та правозахисний рух в Україні 60-х – 80-х рр. XX століття.
60. Україна у роки перебудови.
61. Проголошення незалежності України. Розгортання державотворчого процесу.
62. Політична та соціально-економічна ситуація в Україні в умовах незалежності. Конституційний процес. Зовнішня політика.
63. Національно-культурне відродження на сучасному етапі. Реформування освіти.

Голова предметної екзаменаційної комісії _____ проф. В. Л. Цубенко